

Mitjans de què disposa el director o realitzador

Maria Bestard Luciano

PID_00180708

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Índex

1. Mitjans del director o realitzador.....	5
1.1. El llenguatge	5
1.2. Els mitjans humans	12
1.3. Els mitjans tècnics i creatius	12
Activitats.....	21
Bibliografia.....	22

1. Mitjans del director o realitzador

El director o realitzador d'una obra audiovisual disposa de tres tipus de mitjans per a assolir els seus propòsits:

- 1) El llenguatge audiovisual. L'ha de seleccionar segons el que vulgui i segons l'obra per a donar forma a l'espai narratiu.
- 2) Els mitjans humans qualificats.
- 3) Els mitjans tècnics i creatius propis de la indústria audiovisual.

1.1. El llenguatge

A partir d'una determinada localització o set del plató, el realitzador ha de donar forma a l'espai on es desenvoluparà l'acció. En el moment d'enquadrar és tan important el que es mostra com el que s'oculta. Mitjançant la selecció acurada i efectiva de l'espai, la disposició en alçada i l'angulació de la càmera, la mida del pla, el moviment dels personatges i el ritme de muntatge posterior, obtindrem uns resultats més o menys idonis en relació amb el que volem narrar.

Abans de trobar el llenguatge que ens interessa, cal visionar moltes obres alienes, comparar-les entre elles i entendre el perquè de les decisions preses en relació amb la mida i la durada del pla, l'enquadrament, el moviment dels actors, la creació d'escenes, la il·luminació emprada, els canvis de ritme en la realització, etc.

Tipus de pla. Mides i angulació

Segons com seleccionem el contingut d'aquests espais obtindrem diferents tipus d'imatges als nostres plans. Pel que fa a la mida d'aquests plans, si prenem el cos humà com a referència a l'hora d'enquadrar, tenim la terminologia següent:

GPG (gran pla general)

És aquell que enquadra un ampli escenari, normalment exterior, dins del qual, per comparació de mides, la figura humana no és protagonista. S'utilitza molt com a transició, o per localitzar l'escenari dels fets al principi del relat.

PG (pla general)

És aquell que representa el subjecte de cos sencer, envoltat pel seu escenari.

PGC (pla general curt o figura)

És aquell en què el personatge és protagonista en relació amb l'escenari i ens permet una descripció corporal i expressiva d'aquest.

PA (pla americà)

És aquell que talla el subjecte pels genolls o per sota d'ells. Serveix per mostrar els seus moviments i l'entorn que l'envolta, però ens permet centrar la nostra atenció en les seves expressions i reaccions per sobre de l'escenari.

PM (pla mitjà)

És aquell que ens mostra el personatge fins a la cintura; pot allargar-se més –pla mig llarg– per veure el moviment de braços i mans o escurçar-se –pla mig curt– per apropar-se més al rostre però amb certa distància, motivada per exemple, en el cas d'un diàleg entre dos personatges, per crear un ritme entre els enquadraments dels dos.

PP (primer pla)

El primer pla enquadra el subjecte tallant-lo per les espatlles. L'entorn desapareix i predomina la intimitat del personatge per sobre de la resta.

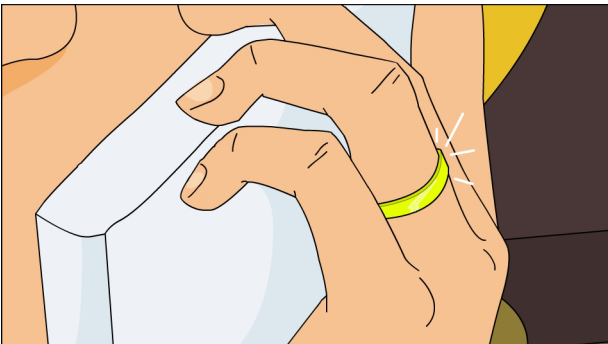
PPP (primeríssim primer pla)

Si volem emfatitzar més o mostrar detalls de l'expressió utilitzarem el gran primer pla, també anomenat *primeríssim primer pla*, retallant considerablement el PP.

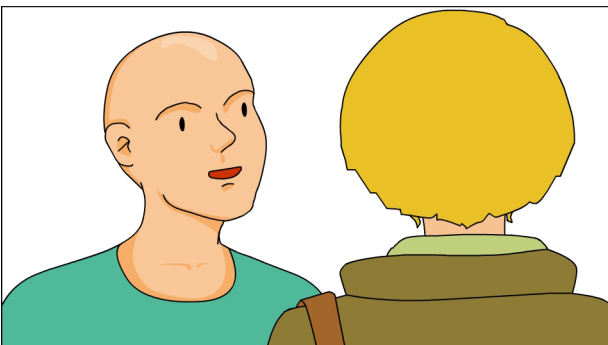
PD (pla detall)

És aquell que ens enquadra alguna cosa molt significativa en un moment determinat. Per exemple, una mà amb un anell de compromís, un objecte fora de lloc, etc. Aquest pla no tindria significat per si mateix si no anés inclòs en un discurs. Dintre de la narració dramàtica adopta el paper de pista envers el que esdevindrà.

PM de dos i escorç

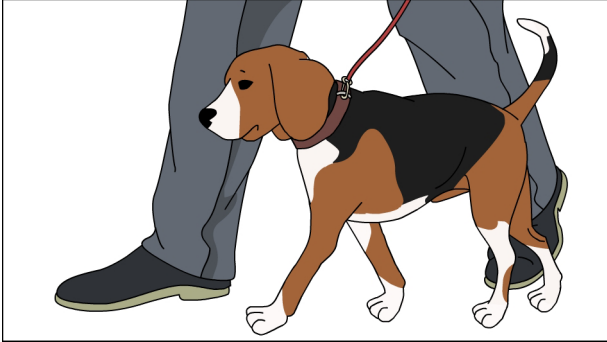
Es visualitza un personatge frontal (B) i un altre a primer terme posterior (A):

PC (pla curt)

Es visualitza una part de l'acció, com per exemple, en el cas d'un home (B) passejant el seu gos (D):

Altres plans:

- pla picat

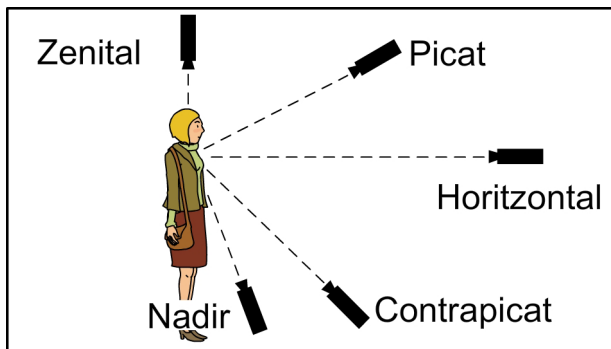
- pla horitzontal

- pla contrapicat

- **angulacions càmera**

Vegeu al *Manual de realització*

Vegeu el capítol 3 ("El llenguatge") del manual de realització.

1. Introducció
2. Pla, presa, escena i seqüència
3. Tipus de pla. Mides i angulació
4. L'espai narratiu i l'enquadrament
5. En camp, fora de camp
6. El moviment. Tipus de moviment
7. Continuitat i el·lipsis
8. L'autor i el llenguatge. Relació i condicionants
9. Conclusions

Exemples en pel·lícules

Cotton Club, de Francis Ford Coppola

Muntatge paral·lel de dues seqüències, l'assassinat de l'irlandès i el ball de claqué dins el club. Els peus del ballarí marquen el creixement de la tensió durant la seqüència del crim.

Doble joc, de Peter Medack

Les diferents mides dels plans d'un discurs audiovisual responen a unes normes preestablertes que es corresponen amb el codi que l'espectador domina i que li permet seguir aquest discurs amb comoditat. D'altra banda, també responen a la necessitat de comunicar una certa visió de la situació que s'està narrant. Així, si un personatge apareix en gran pla general (GPG), es dóna més importància al que l'envolta, i si apareix en pla general (PG), pla general curt (PGC) o pla mitjà (PM), se'n dóna més al personatge i, per tant, haurà d'assumir algun tipus d'acció que justifiqui l'atenció que pretenem provocar en l'espectador.

Únic testimoni, de Peter Weir

La primera seqüència d'*Únic testimoni* (Peter Weir) presenta la majoria dels personatges principals i l'ambient que els envolta per mitjà de diferents escenes d'un funeral. Aquesta seqüència conté molta informació comprimida, que es desenvoluparà posteriorment.

Activitat

Determineu i definiu amb una frase cadascun dels plans i de les escenes de la primera seqüència d'*Únic testimoni*, de Peter Weir.

1.2. Els mitjans humans

Els mitjans humans són tot l'equip: l'operador de fotografia, l'escenògraf, l'operador de càmera, el personal de postproducció d'imatge i àudio, etc.

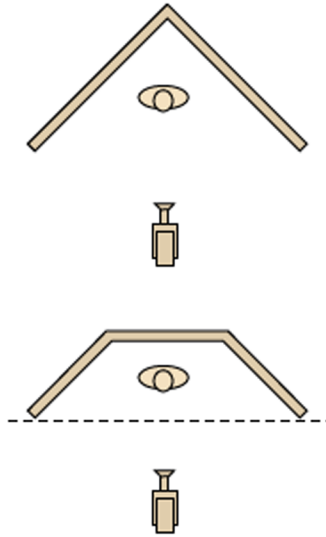
Vegeu al *Manual de realització*

Vegeu l'apartat 5.1 ("De l'escena a la posada en imatge") del manual de realització.

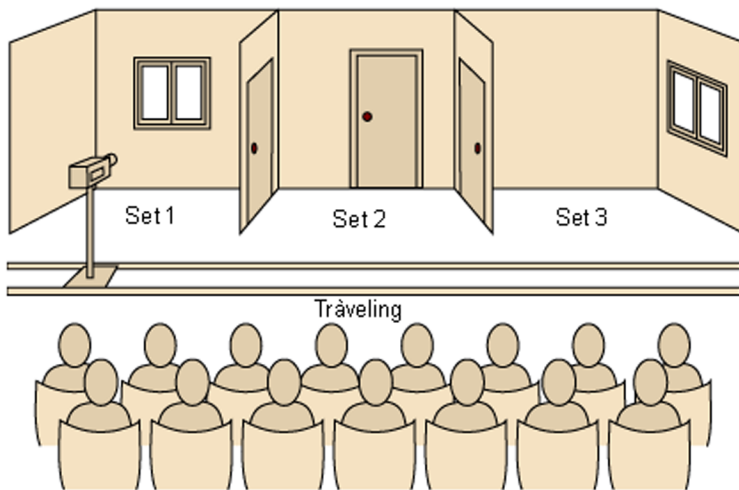
1.3. Els mitjans tècnics i creatius

Comprenen la direcció d'actors, l'escenografia, l'ambientació, el vestuari i la caracterització, la il·luminació, etc.

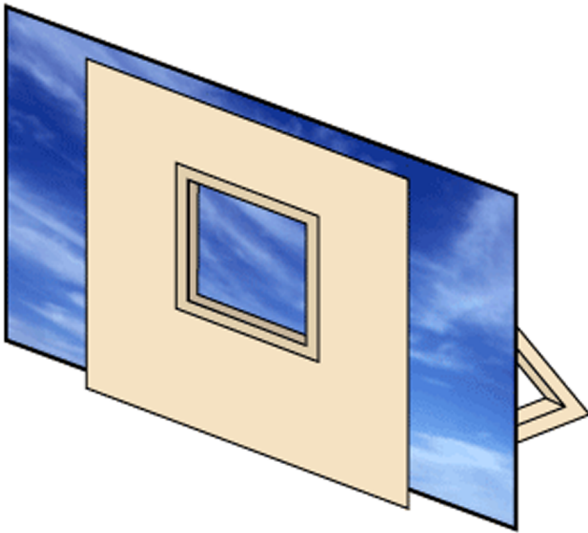
Decorats

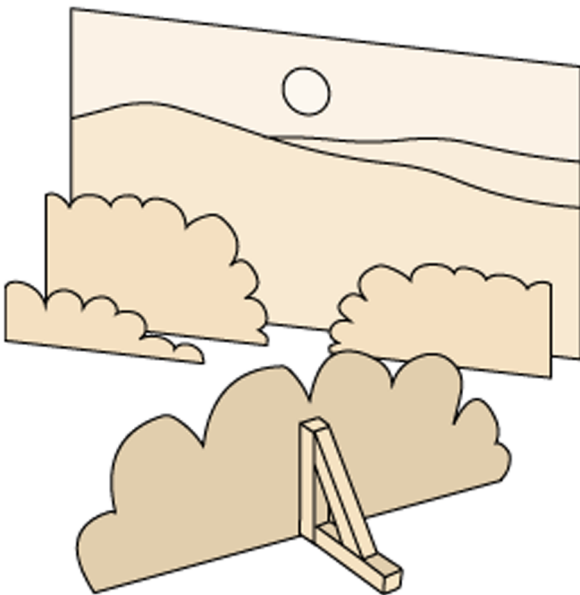
Decorats en angle i en tríptic amb la càmera situada en la quarta paret

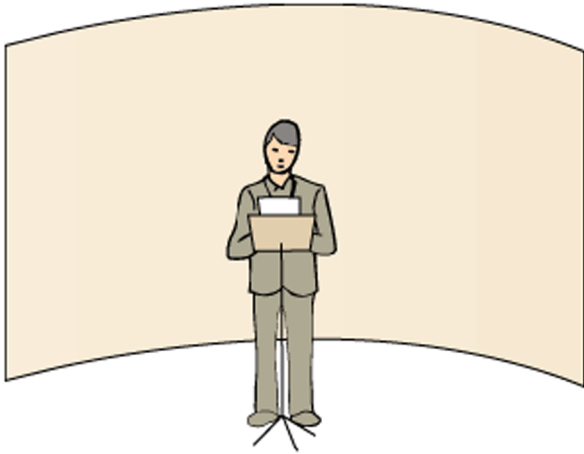
Sets en bateria amb tràveling i assistència de públic en la gravació

Panell de caixa amb un fons de cel darrere una finestra del decorat

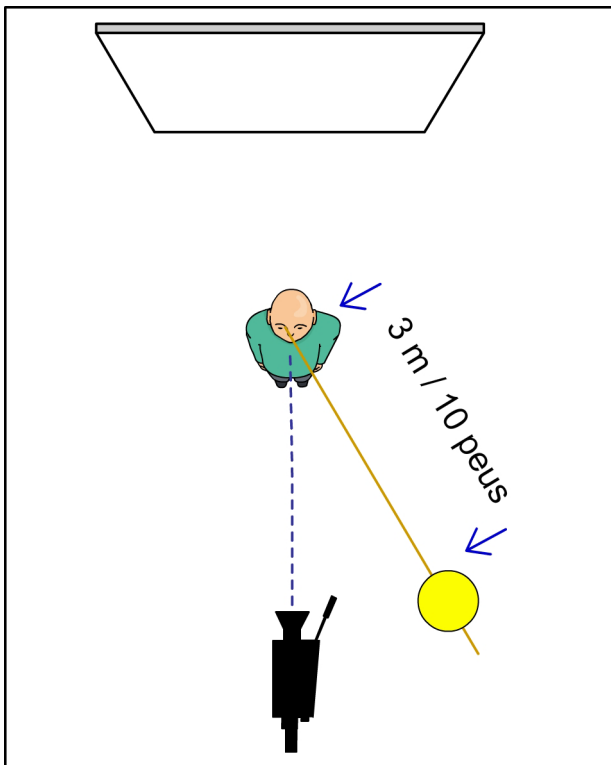

Utilització de suports com a primer terme d'un decorat

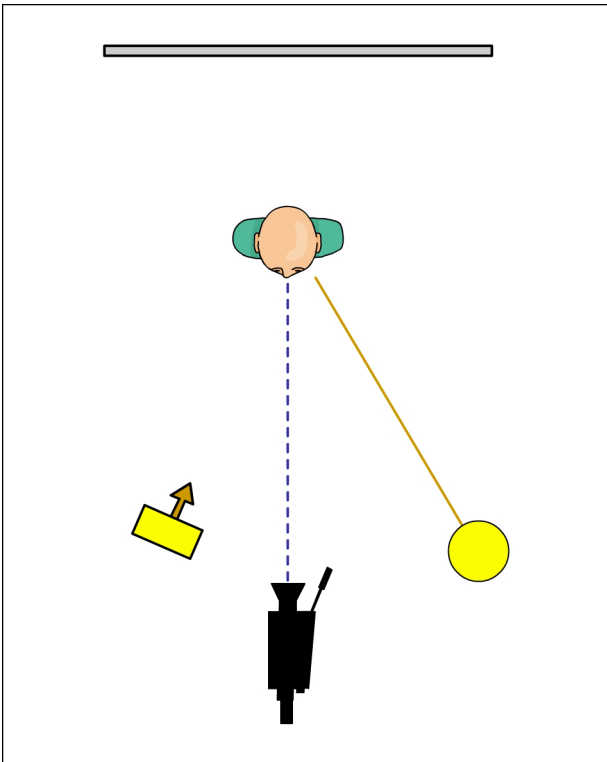

Ciclorama petit com a fons d'un sol personatge

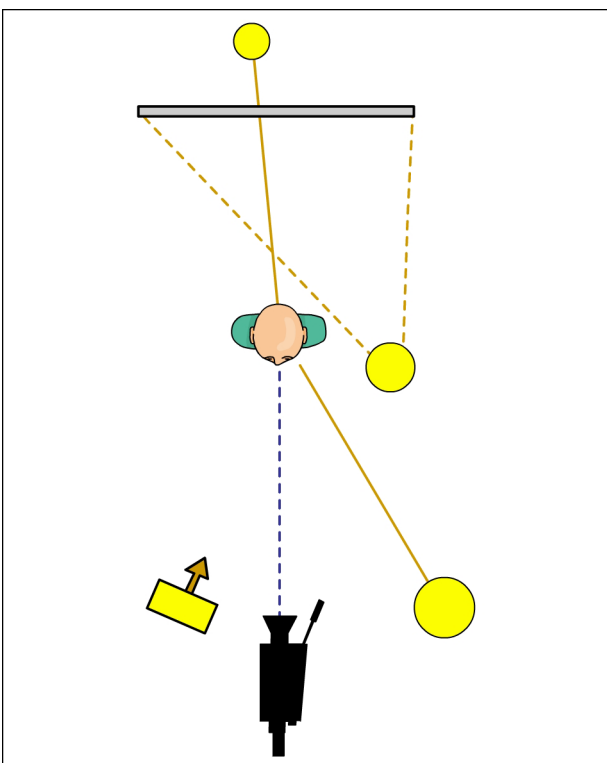
II-luminació

La llum clau o principal

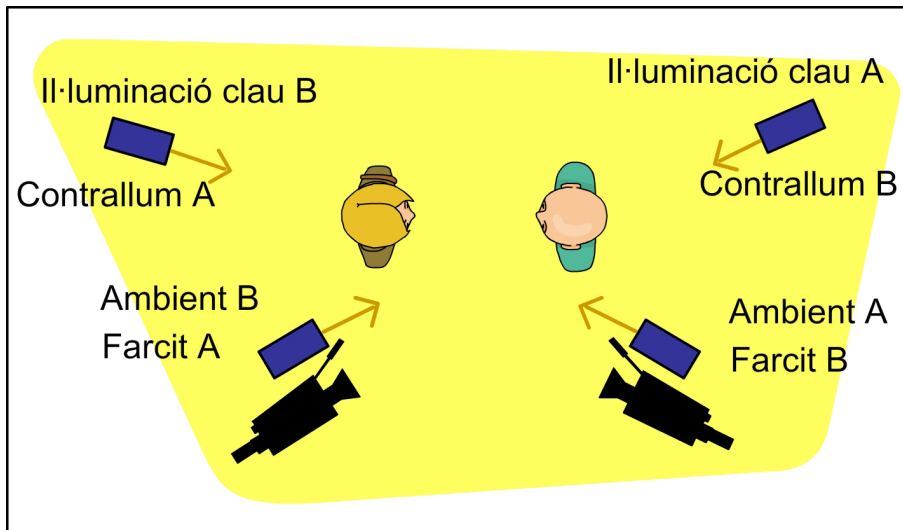

La llum de farciment o secundària

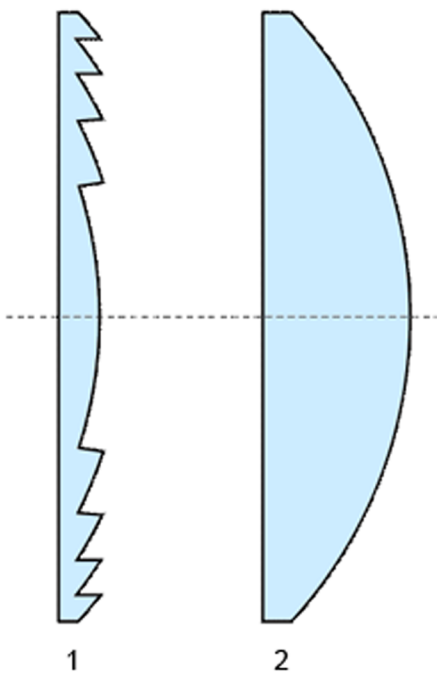
Llum de contra (posterior al subjecte) i llum d'ambient (dirigida al decorat)

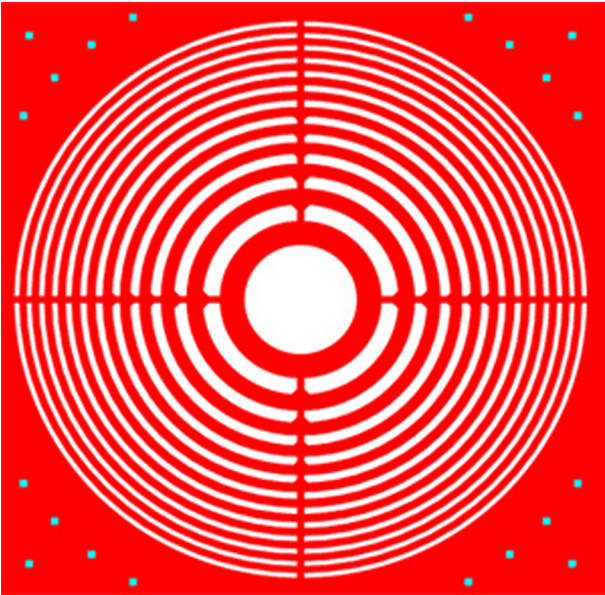

Il·luminació combinada per a dos subjectes enfrontats

Projectors de llum

A l'esquerra, secció de la lent Fresnel. A la dreta secció d'una lent plana-convexa i de potència equivalent a l'anterior.

Lent Fresnel vista frontalment. Els anells successius permeten concentrar els raigs de llum minimitzant-ne el gruix.

Els mitjans adequats per a una obra audiovisual determinada dependran del guió, del mitjà en què s'emeti, del gènere i del format en què s'insereixi i, també, de les previsions d'exhibició que hi hagi.

El guió, en el gènere dramàtic o de ficció, segons les característiques d'imatge i so (època, accions, localitzacions, actors, espectacle, etc.), marca una sèrie de necessitats que cal cobrir, tant tècniques com creatives. Si es tracta del mitjà televisiu, segons el gènere i el format, hi haurà més o menys tasques que caldrà cobrir durant la postproducció, amb un plató amb multicàmera o exteriors amb una sola càmera, amb possibilitats d'efectes especials, etc. Trobareu tots aquests temes al llarg del *Manual de realització*, especialment pel que fa al treball amb una càmera o amb multicàmera; respecte als mitjans creatius, és més senzill generalitzar.

Vegeu al *Manual de realització*

Vegeu el capítol 5 ("Els mitjans") del manual de realització.

2. L'escenografia

2.1. Planificació de l'escenografia en estudi

2.2. Els decorats

2.2.1. Interior o exterior

2.2.2. Decorats bàsics

2.2.3. L'estil en els decorats

3. Ambientació

4. Vestuari, maquillatge i perruqueria

5. La il·luminació

5.1. La llum

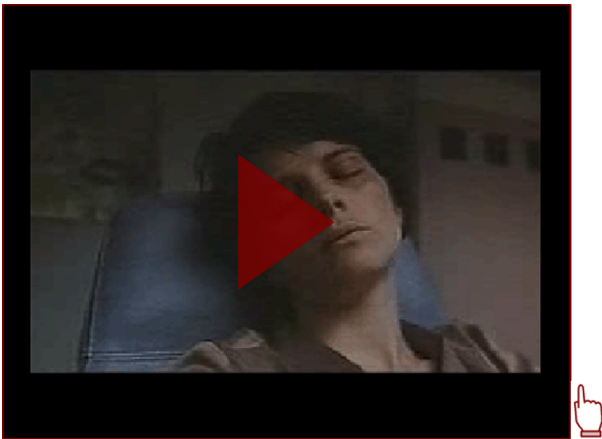
5.2. Tipus de llum

5.3. Com s'il·lumina un objecte o un personatge

5.4. Projectors

Vegeu també en el capítol 9 ("Experiències") l'entrevista a Germinal Ruiz.

Exemples en pel·lícules

Tres colors: Blau, de Krzysztof Kieslowski

La llum filtrada en blau s'utilitza repetidament en els moments més dramàtics de la narració.

Dràcula, de Francis Ford Coppola

El vestuari i la caracterització dels personatges adquireix una gran rellevància narrativa.

Barry Lyndon, de Stanley Kubrik

Mitjançant la fabricació d'òptiques especialment lluminoses i del tractament posterior dels negatius, Kubrik va aconseguir en algunes escenes de *Barry Lyndon* una il·luminació fidel a l'època, només amb la llum de les espelmes.

Activitats

Inventeu-vos un personatge i feu-ne la presentació en un *storyboard*. Escriviu tots els mitjans expressius que utilitzeu per a fer-ho (diàleg, moviment del personatge o de la càmera, il·luminació, ambientació, etc.).

Bibliografia

Arijon, Daniel. *Gramática del lenguaje audiovisual.* Escuela de Cine y Vídeo.

Barroso, Jaime. *Realización audiovisual.* Síntesis.

Comparato, Doc. *El Guió. Art i tècnica d'escriure per al cinema i la televisió.* Publicacions de la Universitat Autònoma de Catalunya.

Fernández, Federico; Martínez, José. *Manual básico de lenguaje y narrativa audiovisual.* Paidós.

Marnier, Terence St. John. *Cómo dirigir cine.* Fundamentos.

Millerson, Gerald. *Iluminación para televisión y cine.* IO.

Navarro, Jordi S. *Narrativa audiovisual.* UOC. Comunicació.

Rabiger, Michael. *Dirección de cine y vídeo.* IORTV.

Racionero, Alexis. *El llenguatge cinematogràfic.* UOC ("Vull Saber").

Seger, Linda. *Cómo convertir un buen guión en un guión excelente.* Rialp.

Thompson, Roy. *El lenguaje del plano.* IORTV.